Práva maloletých osôb v súdnom konaní

Švédsko

1. Minimálny vek, v ktorom môže žalobca samostatne podať žalobu na súd

Vo Švédsku je minimálny vek trestnej zodpovednosti 15 rokov. Vec týkajúcu sa záležitostí v oblasti sa rodiny, zamestnania, migrácie a azylu, ako aj správnych sankcií môžu predložiť na súd osoby, ktoré majú aspoň 18 rokov. Pre záležitosti v oblasti vzdelávania je to vek 16 rokov a pre záležitosti v oblasti zdravia (len ak sa to týka povinného psychiatrického zaistenia/liečby) a umiestnenia do starostlivosti je to vek 15 rokov (aj keď deti budú zvyčajne žalovaní a nie žalobcovia).

2. Špecializované inštitúcie a príslušné orgány

Švédsko nemá špeciálne súdy pre mladistvých páchateľov. Deti mladšie ako 15 rokov nemôžu byť stíhané, patria však do starostlivosti sociálnych služieb, zatiaľ čo deti vo veku od 15 do 18 rokov sú vo všeobecnosti súdené na všeobecných súdoch. Švédsko má všeobecné súdy a správne súdy. Pracujú súbežne. Systém správnych súdov sa zaoberá námietkami proti administratívnym rozhodnutiam.

Občianskoprávne veci a veci týkajúce sa práva na zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti, pobytu a styku riešia všeobecné súdy. Neexistujú žiadne špecializované inštitúcie zaoberajúce sa deťmi v občianskosprávnom súdnom konaní vo Švédsku. Väčšina sporov týkajúcich sa rodinného práva patrí do právomoci všeobecných súdov.

3. Zavedené právne a politické opatrenia na zabránenie zbytočným prieťahom pri riešení vecí týkajúcich sa detí

Ak je dieťa podozrivé zo spáchania trestného činu, rodičia alebo iná osoba zodpovedná za starostlivosť o dieťa by mali byť čo najskôr upovedomené o trestnom čine a o vypočúvaní dieťaťa. Rodičia by mali byť prítomní počas vypočúvania. Ak je trestný čin závažný, mali by byť čo najskôr upovedomené o trestnom čine aj sociálne služby a mali byť prítomné počas vypočúvania. Vyšetrovanie a súdne konanie sú prispôsobené mladým podozrivým. Súdne konanie by malo byť ukončené v primeranom čase. Platí tiež všeobecné pravidlo, podľa ktorého sa príslušné rozhodnutia vydajú a konanie sa začne bez zbytočného odkladu v prípade, keď ide o deti zapojené do vecí týkajúcich sa zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti, pobytu a styku.

4. Podporné mechanizmy a postupy zamerané na deti a spôsoby zabezpečenia, aby dieťa mohlo byť vyjadriť

Účastníkmi súdneho konania môžu byť deti aj dospelí. Deti, ktoré sú obeťami trestného činu, majú preto rovnaké právo byť vypočuté a zúčastňovať sa na konaní ako dospelí. Vo veciach, keď opis udalostí podaný dieťaťom má osobitný význam (v prípade, keď je dieťa obeťou), mal by byť počas vypočutia prítomný odborník v oblasti detskej psychológie alebo psychológie vypočúvania, alebo by sa takýto odborník mal vyjadriť k hodnote opisu podaného dieťaťom. Neexistuje žiadne právo byť vypočutý, pokiaľ ide o svedkov, bez ohľadu na to, či je svedok dieťaťom alebo dospelou osobou. Svedkovia nie sú účastníkmi konania a nezúčastňujú sa na trestnom konaní iným spôsobom než poskytnutím svojho opisu toho, čo sa stalo, v prípade potreby.

5. Multidisciplinárny prístup

Vyžaduje sa spolupráca viacerých subjektov, napr. polície, prokuratúry, zdravotníckych služieb a sociálnych služieb. Ak je dieťa obeťou násilia, za spoluprácu zodpovedajú hlavne sociálne služby. Väčšina obcí má tzv. konzultačné skupiny so zástupcami sociálnych služieb, prokuratúry, polície, služieb zdravotnej starostlivosti o deti a psychiatrických služieb pre deti a mládež, ktoré rozhodujú o koordinácii úsilia a plánovania a rozhodujú o tom, v akom poradí by mali jednotlivé subjekty konať po predložení správy o trestnej činnosti páchanej na dieťati. Ak dieťa je obeťou trestného činu, alebo ak existuje podozrenie, že došlo k spáchaniu trestného činu, vždy je potrebná spolupráca medzi políciou a prokurátormi. Spolupráca sa nadviaže aj so sociálnymi službami a inými relevantnými aktérmi.

6. Zavedené opatrenia na zabezpečenie, aby záujem dieťaťa bol primárnym alebo prvoradým hľadiskom

Vo švédskom práve je stanovené, že záujem dieťaťa musí byť primárnym hľadiskom na všeobecných súdoch, čo znamená, že súd je povinný posúdiť záujem každého dieťaťa. Vo veciach týkajúcich sa zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti, pobytu a styku súd rozhoduje so zreteľom na záujem dieťaťa. V rámci švédskeho správneho práva však neexistuje všeobecná zásada, že orgány alebo správne súdy musia brať ohľad na záujem dieťaťa, alebo že sa osobitná pozornosť musí venovať záujmu dieťaťa. Správne právo sa teda v tejto súvislosti líši od občianskeho práva. V právnych predpisoch pre jednotlivé sektory je však zavedená zásada, že v niektorých konkrétnych správnych oblastiach sa v rozličnej miere musí brať ohľad na záujmy dieťaťa.

7. Monitorovanie a výkon rozhodnutí v konaniach, ktoré sa týkajú detí

Deti mladšie ako 15 rokov nemôžu niesť trestnú zodpovednosť za trestné činy, ktoré spáchali. Základnou zásadou je, že v prípade mladých páchateľov by sa mali skôr uplatňovať opatrenia v rámci sociálnych služieb, než presunutie do väzenskej a probačnej služby. Existujú osobitné sankcie, ktoré sa vzťahujú len na mladých páchateľov vo veku od 15 do 21 rokov. Deti vo veku od 18 do 21 rokov, ktoré sú páchateľmi, bývajú často odsúdené s rovnakými sankciami ako dospelí. Ak páchateľ spáchal trestný čin pred dovŕšením 21 rokov, pri určovaní trestu by sa mala venovať osobitná pozornosť jeho mladému veku.

Ustanovenia o výkone rozsudkov občianskych súdov sú rovnaké pre deti aj dospelých. Ak protistrana nesplní svoje povinnosti podľa rozsudku alebo rozhodnutia, môže strana sporu požiadať o výkon rozsudku alebo rozhodnutia švédsku agentúru pre presadzovanie práva. Kódex detí a rodičov obsahuje ustanovenia o výkone rozsudku alebo rozhodnutí týkajúcich sa zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti, pobytu a styku, ako aj iných rozhodnutí podľa tohto kódexu. Pri presadzovaní takýchto rozsudkov alebo rozhodnutí by sa mal primárne zohľadniť záujem dieťaťa.

8. Prístup k prostriedkom nápravy

Existuje všeobecné právo, t. j. nie výlučne pre detské obete, požiadať o preskúmanie rozhodnutia skutok nestíhať. Takúto žiadosť však môžu podať len dotknuté strany. Detské obete, ako aj dospelé obete môžu požadovať odškodnenie od páchateľa (náhradu škody). Z hľadiska občianskeho práva, keďže vo všeobecnosti deti nemajú spôsobilosť samostatne konať pred súdom, môžu len podať sťažnosť, odvolanie alebo žiadosť o súdne preskúmanie prostredníctvom svojho právneho zástupcu.

9. Všeobecné pravidlá týkajúce sa osvojenia (dieťaťa alebo dospelej osoby)

Rozhodnutia o osvojení vydáva súd. Žiadosť podáva osoba alebo osoby, ktoré si želajú uskutočniť osvojenie. Súd preskúma, či sa osvojenie môže uskutočniť. Povolenie na osvojenie dieťaťa sa nesmie udeliť, pokiaľ sa nedospeje k záveru, že je prínosné pre dieťaťa.

Súdnictvo zohľadňujúce potreby detí vo Švédsku PDF (255 Kb) en

Posledná aktualizácia: 31/07/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska

komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.